

[Landbrugsministeren.]

ler til rådighed som ydelse af lån til oprettelse, udvidelse eller rationalisering inden for erhvervets virksomheder. Der er ved udformningen af § 4 taget hensyn til organisationernes ønske om en vis omlægning af området for de foranstaltninger, hvortil der kan ydes lån. Ifølge forslaget § 6 kan der ydes tilskud til fremme af udførslen af frugt og gartneriprodukter. Af disse tilskudsbeløb, der er forhøjet med i alt 1 mill. kr. i forhold til den gældende lov, kan der anvendes 250.000 kr. til undersøgelser vedrørende frugt- og gartnerierhvervets fremtidige struktur- og afsætningsmuligheder.

Anvendelsen af låne- og tilskudsmidlerne i den gældende lov fremgår af bemærkningerne til forslaget, og jeg skal blot tilføje, at midlerne har virket efter hensigten, og at der ved hjælp af de i § 6 omhandlede tilskud er ydet støtte bl. a. til propaganda for eksporten på et tidspunkt, hvor afsætningen på visse markeder har været stagnerende. Propagandaen har omfattet fællesmærket emballage, udstillinger i udlandet osv.

Med disse bemærkninger skal jeg indstille lovforslaget til velvillig behandling i det høje folketing.

Endelig tillader jeg mig at fremsætte *forslag til lov om ændring af lov om udlån til yngre landmænd.*

Efter 1967-loven om udlån til yngre landmænd kan der ydes kursudligningslån til landmænd, der for første gang erhverver en landbrugsejendom efter 1. april 1967, og denne ordning fortsætter med visse ændringer, hvoraf den væsentligste er, at værdien af bygningsforbedringer og arealforbedringer ved jordkøb og grundforbedring, der er sket mellem købet af ejendommen og låneansøgningens indgivelse, nu kan indgå i den handelsværdi, på grundlag af hvilken kursudligningslån beregnes.

Efter 1967-loven kunne der yderligere for hvert af finansårene 1967-68 og 1968-69 ydes 5 mill. kr. i tilskud til landmænd, der havde erhvervet en ejendom i finansårets løb og

opfyldte betingelserne for at opnå kursudligningslån, bl. a. med hensyn til alder og praktisk og teoretisk landbrugsuddannelse.

De 2×5 mill. kr. fordeltes blandt ansøgerne efter forholdet mellem handelsværdierne af de af dem erhvervede ejendomme.

Regeringen er af den opfattelse, at løsningen af en række af de problemer, der knytter sig til generationsskiftet i landbruget, fremdeles er af stor samfundsmæssig betydning, og har efter forhandling med landbrugsorganisationerne fundet, at der også fremover vil være et særligt behov for tilskud til yngre landmænd.

Efter forslaget videreføres derfor tilskudsordningen efter 1967-loven, dog således, at tilskuddet fikseres til 1½ pct. af ejendommens handelsværdi.

Men herudover stilles der ved nærværende forslag yderligere 7 mill. kr. årlig til rådighed som driftstilskud til unge landmænd, der har overtaget deres landbrugs-ejendom inden for de sidste 5 år.

Også denne lov, der er en del af landbrugsstøtteordninger, vil blive optaget til revision i næste folketingsår.

Idet jeg i øvrigt skal henvise til bemærkningerne til lovforslaget, anbefaler jeg her ved lovforslaget til tingets velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Peter Jørgensen* til undervisningsministeren:

„Finder ministeren, at det er rimeligt at nedskære de tekniske skolers budgetter med 20 mill. kr.?“

Peter Jørgensen: Det spørgsmål, jeg har stillet til undervisningsministeren, bygger på en artikel i dagbladet *Aktuelt* fra 13. maj 1969, hvor der står, at undervisningsdirektør O. I. Mikkelsen gjorde rede for de dystre perspektiver, der ligger i en generel nedskæring af budgetterne med 10 pct.

[Peter Jørgensen.]

Da jeg ikke selv deltog i det pågældende møde, har jeg ikke mulighed for at bedømme rigtigheden af de fremsatte udtalelser, som er viderebragt af forstanderen for Slagelse tekniske skole, men senere karakteriseret som subjektive betragtninger, der står for hans egen regning.

Det er muligt, at ministeren med sin sædvanlige negative indstilling ville forvente, at jeg tog spørgsmålet tilbage; det har jeg imidlertid ikke følt mig foranlediget til, fordi jeg har prøvet at regne efter på grundlag af de oplysninger, som finanslovsforslaget kan fortælle, selv om de er meget sparsomme, og oplysninger hentet fra nogle af skolerne.

Det ligger sådan, at de tekniske skoler skal modtage tilskud efter de opstillede budgetter, og det betyder i praksis, at man løbende skal modtage a conto-beløb til driften af skolerne. Disse a conto-beløb er, efter hvad jeg har fået oplyst, uden videre nedskåret med 10 pct.; det vil i henhold til finanslovsforslaget betyde en nedskæring, der nærmer sig de 20 mill. kr., og hvis der ikke i løbet af finansåret foretages en regulering, er denne nedskæring effektiv.

Det, jeg her har sagt, drejer sig kun om driftsudgifterne, og så vidt jeg kan se, er der ingen plads til helt nødvendige udvidelser af aktiviteterne på de tekniske skoler.

Her vil jeg gerne tilføje, at man jo efterhånden pålægger de tekniske skoler mange og nye opgaver ikke mindst på eksamensområdet, og derfor er det i sig selv en nedskæring, når man ikke giver plads til de nødvendige aktiviteter. Hertil kommer, at hvis den nedskæring, jeg her har nævnt, fortsætter, betyder det simpelt hen, at man bliver nødt til at forhøje klassekvotienterne; man kan også blive nødt til at røre noget ved lærerstaben. Jeg synes, det er helt urimeligt, at man netop på dette uddannelsesområde sætter ind med en nedskæring.

Men der er også noget på disse budgetter, der hedder anlægsudgifter; der er nogle skoler, der er under udbygning, og nogle bygger i flere etaper. Derfor vil jeg gerne spørge ministeren: hvor meget af dette byggeri skal i den aktuelle situation udskydes?

Jeg har også lyst til at gøre et par bemærkninger om den mærkelige administra-

tionsform, der efterhånden har udviklet sig på dette område som på andre, men det tillader min taletid mig ikke; jeg kan muligvis vende tilbage til det under behandlingen af tillægsbevillingslovsforslaget.

Undervisningsministeren (Helge Larsen): Når hr. Peter Jørgensen spørger mig, om jeg finder det rimeligt at nedskære de tekniske skolars budgetter med 20 mill. kr., er mit svar et klart nej. Det er heller ikke tanken.

Jeg er klar over, at det i pressen, nærmere betegnet dagbladet Aktuelt, har været omtalt, at de tekniske skoler skulle bidrage til spareforanstaltninger med op mod 20 mill. kr. Dette er blevet dementeret, som også hr. Peter Jørgensen gjorde opmærksom på.

Forholdet er det, at der i finansåret 1969-70 er bevilget ca. 121 mill. kr. til de tekniske skolars drift mod ca. 104 mill. kr. i 1968-69, altså en stigning på ca. 12 pct. En anden ting er, at det trods den forhøjede bevilling er nødvendigt, at de tekniske skoler må udvise sparsommelighed og må økonomisere for at kunne gennemføre planlagte uddannelser med ofte stærkt stigende elevtal.

Jeg skal føje til for at supplere helt op, at finansudvalget netop i går gav tilslutning til en bevilling på godt 4 mill. kr. til iværksættelse af forsøg med lærlingeuddannelsen inden for metalindustrien.

Peter Jørgensen: Jeg vil gerne takke for ministerens svar; det beroliger mig naturligvis, når ministeren siger, at der ingen nedskæring skal finde sted. Men jeg synes ikke rigtig jeg fik noget svar på mit spørgsmål om, hvad det er, der foregår rent administrativt med at nedskære a conto-beløbene med 10 pct. Derfor vil jeg gerne stille det tillægs spørgsmål til ministeren: er man indstillet på i henhold til den rammebevilling, som er opført på finansloven, at regulere denne nedskæring på de 10 pct., inden finansåret er forbi?

Undervisningsministeren (Helge Larsen): Der er ikke tale om at nedskære noget a conto-beløb med 10 pct. Jeg formoder, at det, der ligger bag ved hr. Peter Jørgensens tillægs spørgsmål, er den skrivelse vedrø-

[Undervisningsministeren.]

rende indkaldelse af forslag til budget, hvor det blev henstillet, at man søgte at beskære disse budgetter med op imod 10 pct., men det var noget, der lå forud for finanslovudformningen og den endelige bevilling.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Knud Nielsen* til undervisningsministeren:

„Vil ministeren redegøre for baggrunden for den skrivelse fra direktoratet for erhvervsuddannelserne, som den 14. maj er tilstillet landets handelsskoler, og hvori der meddeles dem, at de muligvis må vente indtil den 4. juni, inden de kan få besked om, hvorvidt de får tilladelse til at oprette det antal klasser til handseksamen, de har ansøgt om?“

Knud Nielsen: Direktoratet for erhvervsuddannelserne meddelte i en skrivelse af 27. januar 1969 handelsskolerne, at der i skoleåret 1969-70 ikke måtte oprettes flere klasser til handseksamen end et nærmere angivet antal. Ønskede skolerne på grundlag af et konstateret øget behov at oprette flere klasser, måtte de ansøge direktoratet herom inden 15. april, og så ville de inden 15. maj få meddelelse om, hvorvidt det ansøgte kunne imødekommes.

Jeg spurgte den 12. februar 1969 her i tinget undervisningsministeren, om han anså det for forsvarligt og rimeligt at foretage en sådan faktisk adgangsbegrænsning, som der her var tale om. Ministeren svarede, at min fortolkning af skrivelsen nok var misforstået, men at han var opmærksom på, at det måske kunne være vanskeligt at skaffe lærere efter den 15. maj. Det må være naturligt at gøre ministeren opmærksom på, at det næppe bliver lettere efter den 4. juni.

Ministeren gav ved den pågældende lejlighed i øvrigt tilsagn om, at direktoratet så hurtigt som muligt efter modtagelsen af oplysningerne — og det forstod jeg som inden den 15. maj — ville orientere skolerne om, hvilke klasser der yderligere ville kunne oprettes, og at der ville blive skaffet plads — det var altså et klart tilsagn fra ministerens side. Jeg pegede på, at ordningen under alle omstændigheder indebar, at man forlods afskrev de elever, som ikke havde truffet be-

slutning inden 15. april. Traditionelt er det jo sådan, at de fleste først træffer deres beslutning om videreuddannelse, når de har afsluttet deres eksamen i folkeskolen eller realskolen i juni måned.

Ved direktoratets skrivelse af 14. maj er der sket en yderligere forøgelse af de vanskeligheder, der blev påført såvel handelsskolerne som de ansøgende elever ved direktoratets skrivelse af 27. januar. Til illustration af situationens alvor kan jeg anføre, at Herning handelsskole har meddelt eleverne på ventelisten, at de ikke vil kunne optages, og samtidig har trukket sin ansøgning om oprettelse af yderligere 2 klasser tilbage. Det skyldes simpelt hen, at det både af lærer- og lokalemæssige grunde er umuligt at udskyde afgørelsen om yderligere klasser til et senere tidspunkt. Vil ministeren stadig hævde, at der ikke er tale om adgangs-begrænsning?

I samme vanskelige eller rettere umulige situation befinder handelsskolerne sig overalt i landet, hvor man må frygte, at de bliver nødsaget til at følge Herning handelsskoles eksempel. Over tusind unge mennesker ved i dag ikke, om de kan komme i gang med den uddannelse, de har ansøgt om adgang til, og hvis direktoratets forsinkede tilsagn nu gives, ved skolerne ikke, om de kan nå at træffe de nødvendige dispositioner.

Det er en yderst beklagelig situation, og jeg har derfor bedt ministeren redegøre for baggrunden for nævnte skrivelse.

Undervisningsministeren (*Helge Larsen*):

Jeg synes, det klart fremgår af direktoratets skrivelse af 14. maj 1969 til handelsskolerne, at der på grundlag af de pr. 15. april 1969 fremsendte ansøgninger om tilladelse til oprettelse af yderligere antal klasser til handseksamen må påregnes en så stærkt stigende elevtilgang, at det har været nødvendigt for at imødekomme de uddannelses-søgendes ønsker om en handseksamens-uddannelse at søge supplerende driftsbevillinger. Der er tale om en stigning på ca. 30 pct. i elevtallet i forhold til 1968-69.

Ministeriet lægger stor vægt på, at de flest mulige får adgang til uddannelsen, og har søgt finansudvalget om tilslutning til at afholde bevillinger til dækning af udgifterne ved driften af yderligere 60 klasser på kursus til handseksamen. Af hensyn